LAUSUNTO
13.1.2021

HYVINVOINTIALA

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Lausunto koskien hallituksen esitystä (HE 245 / 2020 vp) eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Kiitämme kutsusta kuulemiseen ja oheistamme lausuntomme.

1. Kommentit koskien sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan muuttamista sekä maksettavia korvauksia (9 a §, 79 § ja 79 a §)

Esityksen mukaan viranomainen voisi esimerkiksi määrätä julkisen sektorin kuormituksen tasaamiseksi viimesijaisena keinona määräyksen, jossa yksityisen sektorin palveluntuottajat velvoitetaan vastaanottamaan julkisen vastuulla olevia asiakkaita. Kohdan nojalla voisi tehdä päätöksen esimerkiksi silloin, kun tehostetun palveluasumisen paikat ovat täynnä tietyllä alueella, mutta johtuen esimerkiksi kunnan oman henkilöstön sairaspoissaoloista kunta ei pysty lisäämään asumispalvelukapasiteettia oman palvelutuotantonsa kautta. Päätös voitaisiin tehdä myös tilanteessa, jossa julkisen järjestäjän ja yksityisen palveluntuottajan välinen sopimus ei kata lisäpaikkoja, mutta kunta ja yksityinen palveluntuottaja eivät pääse sopimukseen kapasiteetin lisäyksen ehdoista.

Hyvinvointiala HALI ry:n näkemyksen mukaan myös poikkeuksellisessa epidemiatilanteessa tulee toiminnan perustua julkisen ja yksityisen toimijan väliseen määräaikaiseen tilanteen edellyttämään sopimukseen. Osapuolet sopivat sopimuksessa muun muassa ostettavasta palvelusta ja siitä maksettavasta täydestä korvauksesta.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla aluehallintovirasto voisi velvoittaa terveydenhuollon palveluja järjestävän tai tuottavan tahon muuttamaan toimintayksikön toimintaa väliaikaisesti siten, että toimintayksikössä lisätään hoitopaikkoja tai hoidetaan muita potilaita kuin yksikössä tavanomaisesti hoidetaan. Edellisen osalta huomautamme, että yksityisen sektorin käytössä on tällä hetkellä muutamia satoja varsinaisia sairaalapaikkoja. Kuntoutuksen osaamiskeskuksissa olevista vuodepaikoista (reilut 2 000) on varovasti arvioiden muutettavissa sairaalatasoisiksi vuodepaikoiksi noin 600. Lisäksi ikääntyneitä asiakkaita varten on yli 40 000 ympärivuorokautista tehostetun asumispalvelun paikkaa, jotka ovat tällä hetkellä melko tai erittäin huonokuntoisten valtaosin vanhusasiakkaiden käytössä.

LAUSUNTO
13.1.2021

Tehostetussa asumispalvelussa, lastensuojelussa ja varhaiskasvatuksessa sovellettava henkilöstön vähimmäismitoitus perustuu lakiin ja on siten sama sekä julkiselle että yksityiselle toimijalle. Lisäksi yksityisillä toimijoilla on velvoittavia määräyksiä toimiluvissaan. Mikäli nyt lausuttavana olevan esityksen tarkoituksena on, että poikkeusoloissa voitaisiin toimia lain edellyttämää mitoitusta alemmilla mitoituksilla, on sitä koskevat edellytykset kirjattava selkeästi tartuntalain muutosesityksiin.

Hyvinvointiala HALIn näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollossa on tällä hetkellä erittäin merkittävä työvoimavajaus sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Jos yksistään lomasijaisten saamisessa on suuria haasteita joissakin osissa maata. Koska yksityisellä ei olisi esityksen mukaan mahdollisuutta poiketa missään tilanteessa toimiluvan ja em. mitoitusta säätelevien lakien määräyksistä, ei julkinen sektori voi antaa velvoitettaan yksipuolisena määräyksenä tai ilman sopimusta kustannusten korvaamisesta. Työvoiman ollessa sekä julkisella että yksityisellä sektorilla pullonkaula asiakkaiden hoitamiseksi, ovat myös työvoimakustannukset normaalia korkeammat. Poikkeuksellisessa tilanteessa tuotettavaa hätäpalvelua koskevassa sopimuksessa on sovittava myös tämän kaltaisista kustannuksista.

Elinkeinonharjoittajan näkökulmasta ei ole merkitystä korvaako julkisen järjestäjän vastuulla olevat kustannukset valtio vai kunta. Selvää on, että mikäli viranomainen määrää elinkeinonharjoittajaa poikkeamaan sopimuksen mukaisesta toiminnasta, on poikkeamasta tehtävä uusi sopimus. Tässä sopimuksessa määritellään mikä on poikkeava palvelu, mitä se edellyttää elinkeinonharjoittajalta ja miten palvelusta maksettava korvaus muodostuu.

Korvausperusteita tulee selkiyttää siltä osin, että kaikkia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ei ole tuotteistettu tai kuvattu. Lisäksi huomioon tulee ottaa, että kuntien ja kuntayhtymien seurantajärjestelmät omien kustannustensa suhteen vaihtelevat erittäin paljon ja ne eivät ole keskenään yhteismitallisia. Esimerkiksi tapa, jolla kunta hinnoittelee ja kohdentaa eri hallinnonaloille käyttämiensä tilojen kustannukset voi vaihdella merkittävästi kunnasta toiseen. Kuntien seuraamat yksikkö- tai palvelukohtaiset kustannukset saatetaan laskea esimerkiksi siten, että kunnalle vaikkapa tehostetussa asumispalvelussa oleva talousarviosumma jaetaan palvelun piirissä olevien asukkaiden määrällä ja tästä muodostuu seurattava ”kustannus”. Vaikka talousarviosumma pysyisi samana, voi palvelun ”kustannus” vaihdella merkittävästikin vuodesta toiseen, koske asiakasmäärä vaihtelee. Myös se, onko esimerkiksi tilakustannukset lainkaan mukana em. summassa vaihtelee. Elinkeinonharjoittajan osalta sopimushinta ja täysimääräinen korvaus tarkoittaa kaikkia toiminnasta aiheutuvia kustannuksia. Voitto on korvausta sijoitetusta pääomasta ja yrittäjän riskistä ja myös se on sisällytettävä kustannuksiin.

Lain viittaus ”järjestämisvastuussa oleva taho” voi tarkoittaa myös sellaista tahoa, joka ei ole entuudestaan palveluntuottajan sopimuskumppani. Myös tämän vuoksi poikkeuksellista toimintaa koskevat sopimusmenettelyt tulee kuvata lakiesityksessä tarkasti.

2. **Kommentit koskien toimenpiteitä koronavirustaudin leviämisen estämiseksi oppilaitoksissa ja varhaiskasvatuksessa (57 a §)**

Tartuntatautilakiin ei sisälly tällä hetkellä säännöstä, jonka nojalla viranomainen voisi päättää siitä, miten koulunkäynti ja varhaiskasvatus voitaisiin toteuttaa yleisvaarallisen tartuntatautiepidemian aikana mahdollisimman turvallisesti. Uudessa 57 a § pykälässä säädettäisiin siitä, että kunta voisi alueellaan tehdä päätöksen toimenpiteistä koronavirusepidemian leviämisen estämiseksi varhaiskasvatuksessa ja oppilaitoksissa. Pykälässä ehdotetaan, että toimenpiteet tulisivat velvoittaviksi vasta päätöksen johdosta, eivät suoraan lain nojalla. Varhaiskasvatuksessa riittävän etäisyyden ylläpitämisen vaatimus voitaisiin toteuttaa esimerkiksi niin, että lapsiryhmiä ei sekoiteta tai yhdistetä keskenään. Ehdotettu sääntely ei mahdollistaisi poikkeamista esimerkiksi varhaiskasvatuksen henkilömitoituksesta väljyyden saavuttamiseksi.

Hyvinvointiala HALIn näkemyksen mukaan poikkeustilanteita koskevassa tartuntatautilaissa tulee edellyttää, että samanaikaisesti kun kunta päättää ottaa käyttöön erityisjärjestelyistä kouluissa ja päiväkodeissa yleisvaarallisen tartuntatautiepidemian aikana, on kunnan sitouduttava päätöksestään aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen yksityisille palveluntuottajille. Kuntien vastaavat lisäkulut tulevat katetuksi verovarojen kautta. Myös valtakunnallisista ohjeista ja suosituksista yksityisille palveluntuottajille aiheutuvat ylimääräiset kustannukset varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa, kuten esimerkiksi suojavaruste- ja testauskustannukset, kuuluvat kuntien ja valtion korvausvastuulle kuten tälläkin hetkellä. Korvausvastuu koskee myös ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, kuten vaikkapa esimerkkinä mainittua lapsiryhmien pitämistä ominaan. Lisäkustannuksia aiheutuu esimerkiksi siten, että henkilöstön käyttöä yksikön sisällä joudutaan rajoittamaan (poissaolojen korvaaminen vaikeutuu jne.), mikä lisää tarvittavien työntekijöiden määrää.

3. **Kommentit koskien toimenpiteitä koronavirustaudin leviämisen estämiseksi elinkeinotoiminnassa ja muussa toiminnassa (58 c §, 58 d §, 58 g § ja liite sekä 58 h § 1 mom.)**

58 c § pykälässä säädetyt velvoitteet koskisivat kaikkia elinkeinonharjoittajia, jotka toiminnassaan käyttävät asiakkaille tarkoitettuja tiloja ja vastaavat niistä, pois lukien 58 a §:ssä tarkoitetut ravitsemisliikkeet. Pykälässä tarkoitettuina asiakastiloina pidettäisiin tiloja, joissa oleskelee tavanomaisesti vaihteleva määrä henkilöitä ja jotka ovat avoimia asiakkaille ja yleisölle tiettynä aukioloaikana. Elinkeinonharjoittajan on huolehdittava, että asiakkailla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen ja tarvittavasta ohjeistusta (esim. valvonta siitä, että sairaana ei tule saapua asiakastiloihin). Momentin 3 kohdassa säädetään, että tilat ja pinnat tulee puhdistaa säännöllisesti.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin selvyyden vuoksi, ettei sääntelyä sovelleta julkisen vallan käyttönä pidettävään toimintaan. Julkisen vallan käyttöön julkisoikeudellisena toimintana liittyy omat erityispiirteensä ja oikeussuojakeinonsa, eikä nyt ehdotettavaa sääntelyä ole tarkoituksenmukaista ulottaa siihen. Vaikka esimerkiksi tiettyyn palvelukokonaisuuteen

kuuluisi julkisen vallan käyttöä, pykälän sääntelyä sovellettaisiin palvelun niihin osiin, joiden ei katsota olevan julkisen vallan käyttöä. Pykälän 7 momentin mukaan elinkeinotoiminnalla ei tässä pykälässä tarkoitettaisi varhaiskasvatuslain (540/2018) 9 luvussa tarkoitettua yksityisen palveluntuottajan järjestämää tai tuottamaa varhaiskasvatusta (Yksityisen palvelun tuottajan järjestämään tai tuottamaan varhaiskasvatukseen sovellettaisiin 57 a §:ää).

Hyvinvointiala HALI ry katsoo, että esityksessä tulee selventää mitä tarkoitetaan 3 momentin mukaisella tilojen säännöllisellä puhdistamisella esimerkiksi vastaanottojen odotustilojen, erilaisten asiakkaan tutkimiseksi tai hoitamiseksi olevien tilojen, yksiköissä olevien kuntosalien jne. osalta (esimerkiksi kuinka usein, jokaisen asiakkaan jälkeen, puhdistaako asiakas itse vai kuka tms.). Säännöksien tulee kohdella julkisen ja yksityinen palveluntuottajan asiakkaita yhdenvertaisesti ja suojautumistarpeen perusteella.

Esityksessä tulee täsmentää esimerkein mitä lainsäätäjä tarkoittaa julkisen vallan käytöllä eräissä sosiaalipalveluissa kuten vaikkapa lastensuojelussa ja vanhuspalveluissa.

58 d § pykälässä säädettäisiin kunnan ja aluehallintoviraston mahdollisuudesta päättää elinkeinotoiminnassa käytettävien asiakastilojen käytölle asetettavista väliaikaisista edellytyksistä tilanteessa, jossa alueen epidemiatilanne on vakava, pykälässä 58 c säädetyt toimenpiteet eivät ole riittäviä ja ihmisten välisten lähikontaktien rajoittaminen on välttämätöntä koronavirustaudin aiheuttaman poikkeuksellisen epidemian leviämisen estämiseksi. Elinkeinonharjoittajalle asetettava velvoite tarkoittaa siis tosiasiallista mahdollisuutta olla erillään muista asiakkaista ja seurueista. Käytännössä oleskelun järjestäminen vaatimuksen mukaisesti voisi vaatia erityisiä teknisiä tilajärjestelyitä kuten väliseinien, pleksien ja muiden vastaavien ihmisiä toisistaan erottavien tilaratkaisujen tekemistä, asiakaspaikojen uudelleen sijoittamista ja käytön rajoittamista, asiakaskulun ohjaamista tai viime kädessä myös asiakasmäärän rajoittamista, jos lähikontaktien välttäminen ei ole muilla tavoin mahdollista. Elinkeinonharjoittajan on siis mahdollistettava omilla ratkaisuillaan uskottavalla tavalla lähikontaktien välttäminen ja tällä tavoin ohjattava asiakkaiden käyttäytymistä tilassa.

Hyvinvointiala HALI ry katsoo, että sekä koko valtakuntaa että tiettyä aluetta koskevien määräysten tulee koskea yhdenvertaisella tavalla sekä julkisen että yksityisen palveluntuottajan asiakkaita. Ihmisten terveydensuojelu on tartuntatautilain keskeinen päämäärä, jonka toteuttaminen ei riipu siitä, kuka palvelua tuottaa. Lisäksi tulee täsmentää sitä, mitä tarkoitetaan ”tietyllä alueella”. Korostamme sitä, että kyse on kansalaisten ja palveluntuottajien perusoikeuksiin liittyvistä mahdollisesti ankaristakin toimenpiteistä, joilta edellytetään näin ollen tarkkarajaisuutta ja oikeasuhtaisuutta.

Kommentit koskien henkilöliikennettä koskevia toimenpiteitä (58 c §, 58 e § ja 58 f § sekä 58 h § 2 mom.)

58 e §.ssä säädetään henkilöliikennettä koskevista toimenpiteistä poikkeuksellisen epidemian leviämisen estämiseksi liikenteen palveluissa.

Sosiaalipalveluiden tuottamiseen ja järjestötoiminnan toteuttamiseen voi liittyä ajoittain myös henkilöiden kuljettamiseen liittyviä tarpeita. Lakiesityksessä tulee selventää, koskeeko säännös esimerkiksi lastensuojelun henkilökuljetuksia tai esimerkiksi henkilökuljetuksia ns. päivätoimintaan?

4. Kommentit koskien karanteenia, eristystä ja annettavia ohjeita koskevia säännöksiä (57 §, 60 §, 63 §, 67 §, 68 § ja 69 §)

57 §:ssä säädetään, että viimesijaisena keinona virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä päätöksen tautiin sairastuneen tai sairastuneeksi perustellusti epäillyn henkilön työstä, varhaiskasvatuksesta tai oppilaitoksesta poissaolosta yhtäjaksoisesti yhteensä enintään kahden kuukauden ajaksi. Virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää 1 momentissa säädettyä aikaa jatkettavaksi enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos edellytykset ovat edelleen olemassa.

Karanteenipäätös toteutetaan ensisijaisesti yhteisymmärryksessä henkilön kanssa tämän asunnossa, terveydenhuollon toimintayksikössä, ympärivuorokautisia asumispalveluja tarjoavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä, perhekodissa, turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksessa tai muussa päätöksen antajan hyväksymässä ja osoittamassa paikassa. Jos karanteenipäätös tehdään henkilön tahdosta riippumatta, karanteeni toteutetaan terveydenhuollon toimintayksikössä, ympärivuorokautisia asumispalveluja tarjoavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä, perhekodissa tai turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksessa. 68 §:n mukaan karanteeni ja eristäminen on toteutettava siten, että henkilöllä on oikeus pitää yhteyttä karanteeni- tai eristämispaikan ulkopuolelle tavalla, joka ei aiheuta tartuntavaaraa muille. Kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on huolehdittava, että käytettävissä on riittävä määrä karanteeniin ja eristämiseen sopivia tiloja ja tarvittavia suojavälineitä. 69 §:n mukaan potilaan ja asiakkaan oikeutta tavata muita kuin häntä hoitavia tai hänen huolenpidostaan vastaavia henkilöitä voidaan rajoittaa karanteenin ja eristämisen aikana terveydenhuollon toimintayksikössä, ympärivuorokautisia asumispalveluja tarjoavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä, perhekodissa tai turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksessa, jos se on välttämätöntä yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi eikä tartunnan leviämistä muilla tavoin voida estää.

Hyvinvointiala HALi ry huomauttaa, että karanteenimääräyksistä aiheutuu elinkeinonharjoittajalle monia suoria ja välillisiä lisäkuluja ja karanteenin toteuttaminen saattaa haitata merkittävällä tavalla yksikön normaalia toimintaa esimerkiksi henkilöstön käytön ja muiden asiakkaiden näkökulmasta. Aiheutuvat lisäkulut tulee korvata elinkeinonharjoittajalle täysimääräisesti kaikilta osiltaan. Esimerkiksi varhaiskasvatuksesta pois määrätyn lapsen hoitaminen edellyttää yleensä jommankumman vanhemman työstä poissaoloa.

5. Kommentit koskien valvontaa, tiedonsaantioikeutta ja virka-apua koskevia säännöksiä (59 a - 59 c §, 88 a §, 89 § sekä poliisilain muutos)

59 a § pykälässä säädetään aluehallintoviraston ja kunnan valvonnasta velvoitteiden ja rajoitusten noudattamisessa. Jos tarkastuksissa havaittuja puutteita tai epäkohtia ei ole korjattu asetetussa määräajassa ja jos velvoitteita on rikottu olennaisesti, kunta voi määrätä kyseisen toiminnan välittömästi keskeytettäväksi ja pidettäväksi kyseisen tilan suljettuna asiakkailta tai muilta valvottuun toimintaan osallistuvilta enintään yhden kuukauden ajaksi, jos se on välttämätöntä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Aluehallintovirasto, kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto voivat asettaa 1–3 momentin nojalla annetun velvollisuuden täyttämiseen liittyvän päätöksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon.

Hyvinvointiala HALI ry katsoo, että tartuntatautilain mukaiset velvoitteet tähtäävät kansalaisten terveyden suojelemiseen palveluntuottaja-tahosta riippumatta. Valvovan viranomaiset toimet velvoitteiden ja rajoitusten noudattamisen valvonnassa tulee olla yhdenmukaiset riippumatta siitä, onko kyseessä julkinen vai yksityinen palveluntuottaja.

6. Kommentit koskien muita pykäliä (3 §, 24 §, 91 § ja 92 §)

Hyvinvointiala HALI ry kannattaa määritelmien muuttamista (3 §) esitetyllä tavalla sekä tiedonsaantioikeuksien laajentamista (24 §). Kannatamme myös ”päivähoito” -termin ajantasaistamista ”varhaiskasvatus” -termiksi (91 §).

Lisäksi toteamme, että Covid 19 -pandemian yhteydessä on osoittautunut, että yksityisen sektorin tuki testaamisessa ja tartuntojen jäljittämisessä esimerkiksi työterveydenhuollon kanssa yhteistyössä on tehokasta ja kustannuksia säästävää julkisen ja yksityisen yhteistoimintaa. Nyt käsiteltävänä olevassa lakiesityksessä tulisi varautua ennalta siihen, että julkinen sektori voi tilanteen niin edellyttäessä ulkoistaa tietosuoja- tai muiden määräysten estämättä myös jäljityspalveluiden hankkimisen yksityisiltä tuottajilta. Palvelun sisällön määräisi julkinen järjestämisvastuussa oleva taho samoin periaattein kuin julkisen tuottama oma jäljityspalvelu toteutetaan.

7. Muut kommentit

HE:n yleisessä osiossa (s. 25, kohta 4.2.3, vaikutukset yrityksiin) on toteamus: ”Yksityinen palveluntuottaja olisi kuitenkin oikeutettu hakemaan korvausta menetyksilleen joltakin niistä palvelunjärjestäjistä, jonka kanssa palveluntuottajalla on sopimus.” Toteamus on erittäin epäselvästi ja juridisesti ristiriitainen. Muut palvelunjärjestäjät (palveluntuottajan sopimuskumppanit) eivät ole rikkoneet sopimusta, jos AVI päättää velvoittaa yksityisen palveluntuottajan muuttamaan toimintaansa 9 a §:n mukaisesti jonkun toisen palvelunjärjestäjän (joka ei välttämättä ole sopimuskumppani) vuoksi. Palveluntuottajan sopimuskumppanit eivät siten voi olla korvausvelvollisia palveluntuottajalle – päinvastoin, palveluntuottaja saattaisi olla velvollinen sopimuksen perusteella maksamaan korvausta sopimuskumppaneilleen, kun se ei kykene tuottamaan sovittua palvelua.

LAUSUNTO
13.1.2021

Yksityisillä sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajilla on pääsääntöisesti samanaikaisia sopimuksia useiden kuntien tai kuntayhtymien kanssa. Jos viranomaisen poikkeusoloja koskevista määräyksistä aiheutuu haittaa yksikön normaalille toiminnalle tai sopimusten jatkumiselle, olisivat korvausvelvollisia kaikki sopimuskumppanit. Esityksessä tulee selkiyttää sopimuskumppanin ja yksikön sijaintikunnan keskinäistä vastuuta korvausten suorittamisessa.

Em. yleisen osion toteamuksen (kohta 4.2.3) sisältöä ja tarkoitusta on syytä harkita uudelleen tai se voitaisiin poistaa kokonaan. Lakiehdotuksen 79.2 §:ssä todetaan eri tavalla: järjestämisvastuussa oleva taho korvaa yksityiselle palveluntuottajalle aiheutuneet kustannukset ja menetykset. Tällä viitataan ilmeisesti siihen järjestämisvastuussa olevaan tahoon, jonka asiakkaita aluehallintovirasto on määrännyt yksityiselle palveluntuottajalle. Ko. taho ei välttämättä ole siis edes yksityisen palveluntuottajan sopimuskumppani.

Covid 19 -pandemian myötä on syytä ottaa huomioon ainakin seuraavat seikat:

1) Yksityinen sektori tulee huomioida nykyistä paremmin poikkeustilanteisiin varauduttaessa. Tämä koskee esimerkiksi tiedonvälitystä sekä osaamisen ja muiden resurssien huomioimista ja hyödyntämistä. Poikkeusolojen johtamismenettelyitä tulee selkiyttää sekä viranomaisten kesken että viranomaisten ja palveluita tuottavien tahojen välillä.

2) Julkista sektoria tulisi kaikissa sote-hankintasopimuksissaan velvoittaa huomioimaan jollakin tavalla myös poikkeustilanteet. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että julkisia hankintoja koskevien tarjouspyyntöjen liiteaineistoina olevissa hankintasopimusluonnoksissa tulee asia ottaa huomioon. Varautuminen vaikuttaa palvelun hintaan ja se on otettava huomioon palvelua hankittaessa sekä hankintayksikön että tarjoajan osalta jo hankintasopimuksen solmimisvaiheessa.

3) Yksityistä sektoria ei voi velvoittaa tuottamaan palvelua tappiolla; korvaus tulee määrittää siten, että se on vähintään julkisen sektorin tuotantokustannusten ja vähintään yksityisen toimijan omien tuotantokustannusten suuruinen.

4) Kun julkisen sektorin rahoitusvastuulla oleva palvelu on ulkoistettu yksityisille toimijoille, tulee näille korvata poikkeusoloihin varautumisesta, suojautumisesta, tms. samat kustannukset samoilla periaatteilla, kun julkisillekin palveluntuottajille korvataan. Kulut on korvattava aina vähintään sen suuruisina kuin ne ovat viranomaismääräysten johdosta aiheutuneet.

Covid 19 pandemia on osoittanut, että elinkeinonharjoittajille aiheutuu pandemian johdosta suojavaruste- ja testauskustannusten lisäksi erittäin merkittäviä kustannuksia työntekijöiden poissaoloista. Nämä johtuvat esimerkiksi testaustulosten odottelusta, altistumisten ehkäisemiseksi noudatettavista karanteenikäytännöistä, tartuntatautilääkäreiden yksikön asiakkaisiin, työntekijöihin tai työntekijöiden huollettavana oleviin lapsiin kohdistuvista määräyksistä jne. Pandemiakustannusten kokonaisvaltaiseksi määrittämiseksi tulee luoda

LAUSUNTO
13.1.2021

yhteneväiset käytännöt ja korvausvastuut tulee selkiyttää säädöstasolla valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla.

Covid 19 pandemian aikana on myös tullut esiin, että sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön välisiä vastuun rajoja korvaus- ja johtamiskysymyksissä tulee selkiyttää.

Covid 19 pandemian aikana ovat elinkeinonharjoittajat joutuneet toimimaan etupainotteisesti ja oma-aloitteisti esimerkiksi suojavarusteiden hankinnassa ja testaamissa siksi, että viranomaissääntely ei ole ollut riittävää suhteessa syntyneeseen tilanteeseen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö viranomaisella olisi korvausvastuu myös näitä ennen velvoittavaa sääntelyä tehdyistä välttämättömistä toimenpiteistä.

Poikkeusolotilanteen vaikutukset elinkeinonharjoittajan talouteen ja yrityksen kannattavuuteen vaihtelevat merkittävästi pandemiatilanteen laajuuden ja laadun mukaan. Tämä oli selkeästi havaittavissa kevään 2020 aikana. Tämä merkitsee sitä, että korvauksien maksamista tulee määritellä yksikkö- ja toimialalähtöisesti sen sijaan, että tarkasteltaisiin ainoastaan pk-sektorin toimijoita ja suurempia yrityksiä. Rajoitusten tulee olla ensisijaisesti tarkasti kohdennettuja, rajattuja ja oikeasuhtaisia vallitsevaan tilanteeseen nähden.

Varaamme mahdollisuuden täydentää lausuntoamme tarvittaessa myös myöhemmin.

Annamme mielellämme asiaan liittyviä lisätietoja, yhteyshenkilö Aino Närkki, puhelin 0400 436 438.

Hyvinvointiala HALI ry

Ulla-Maija Rajakangas

toimitusjohtaja